

Notitie ontwikkeling heffingen op huishoudelijk restafval

Het Rijk wil vanaf 2028 jaarlijks € 567 miljoen aan extra belastinginkomsten ophalen via extra heffingen op afvalverwerking en CO₂-uitstoot. Deze extra heffingen vormen tezamen de plasticheffing en zijn opgenomen in de Voorjaarsnota. Het oorspronkelijke idee vanuit het hoofdlijnenakkoord van het demissionaire kabinet was een heffing op de productie van plastic uit fossiele grondstoffen, maar dat bleek ongunstig voor de economie vanwege de verwachting dat de plasticproductie naar het buitenland zou worden verplaatst. Ook het alternatief, - een heffing op plastic verpakkingen -, werd politiek onhaalbaar geacht omdat daarmee de boodschappen duurder zouden worden, wat koopkrachtverlies betekent voor de inwoners. Daarom is de voorlopige keuze van het demissionaire kabinet gevallen op extra heffingen op de verwerking van restafval. Er ligt namelijk een directe relatie tussen de hoeveelheid plastic (verpakkingen) in het restafval en de CO₂-uitstoot bij verbranding ervan. Of deze extra heffingen daadwerkelijk worden gerealiseerd zoals deze zijn voorgesteld, zal echter nog moeten blijken op Prinsjesdag en tijdens de Algemene Beschouwingen.

Forse stijging kosten afvalverwerking voor gemeenten

Er zijn nog veel onduidelijkheden en onzekerheden, waardoor wij alleen kunnen informeren op basis van onze huidige inzichten en verwachtingen. De € 567 miljoen aan extra heffingen is in de Voorjaarsnota opgenomen en er wordt voorgesteld deze te innen via verschillende methoden:

1. Aanpassingen in de afvalstoffenbelasting (ASB)	€ 125 miljoen
2. Uitbreiding van de nationale CO ₂ -heffing op afvalverwerking	€ 275 miljoen
3. Extra verhogingen van de afvalstoffenbelasting en de CO ₂ -heffing	€ 167 miljoen

De opbrengsten van deze maatregelen worden uiteindelijk betaald door de gemeenten (lees: inwoners), omdat zij - weliswaar middels de AVU - opdrachtgever zijn voor de verwerking van huishoudelijk afval en het contractueel gebruikelijk is dat Rijksheffingen worden doorberekend. In 2025 betalen de AVU-gemeenten gezamenlijk ruim € 9 miljoen aan afvalstoffenbelasting en CO₂-heffing. Als de huidige kabinetsplannen worden aangenomen zal dit bedrag in 2030 oplopen naar ruim € 37 miljoen.

Gemeenten dienen de komende jaren dus rekening te houden met aanzienlijk hogere kosten voor de afvalverwerking. De gemiddelde bijtelling aan afvalstoffenbelasting en CO₂-heffing in 2030 zal bij ongewijzigd beleid verdubbeld zijn ten opzichte van 2025. Indien ook de plasticheffing wordt ingevoerd, zal deze bijtelling zelfs viermaal zo hoog uitvallen. Bijlage 1 geeft een doorrekening van de gevolgen voor de AVU-gemeenten.

Plannen dragen niet bij aan meer duurzaamheid

Naast de grote financiële gevolgen voor gemeenten bestaat er een reëel risico dat de afvalverwerking en -recycling door deze heffingen worden verplaatst naar het buitenland. Buitenlandse afvalverwerkers kunnen namelijk mogelijk de afvalverwerking goedkoper aanbieden dan in Nederland gevestigde afvalverwerkers en ondernemingen die actief zijn in de recyclingindustrie krijgen meer dan ooit te maken met onzekerheid over hun toekomstige investeringen in verduurzaming omdat deze ondernemingen ook deze heffingen op het restmateriaal zullen moeten betalen. In de afgelopen 2 jaar hebben meerdere recyclers de deuren al gesloten. Veel partijen (zoals VNO-NCW, FNV, de G4 en

afvalbedrijven) hebben hun zorgen hierover al uitgesproken richting het Kabinet. In plaats van dat deze maatregelen bijdragen aan het behalen van klimaatdoelstellingen en het stimuleren van een circulaire economie, leiden de voorgenomen heffingen aan de achterkant van de keten alleen tot belastinginkomsten voor het Rijk die door gemeenten worden bekostigd. Het bedrijfsleven en de producenten van kunststoffen worden bij dit plan volledig buiten beschouwing gelaten, terwijl juist daar de sleutel ligt voor de ontwikkeling en de productie van hoogwaardig te recyclen verpakkingen en producten. Wanneer dáár niets verandert, zal de continue stroom moeilijk of niet te recyclen afval niet afnemen.

Vervolgstappen Kabinet

Er komt een impact-analyse van de plannen, de uitkomsten ervan worden eind augustus verwacht. De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen om de nationale CO₂-heffing op de industrie (waar afvalverwerkers ook onder vallen) mogelijk te schrappen. De gevolgen hiervan worden vermoedelijk duidelijk op Prinsjesdag. Tegelijkertijd is er een rapport¹ opgeleverd door de plastictafel die in het leven is geroepen om concrete maatregelen te bedenken als alternatief op de “plasticaks”. Hoewel er in dit rapport goede suggesties worden gedaan die aanknopingspunten kunnen bieden tot het circulair maken van de plasticketen, heeft de plastictafel geen alternatieven of oplossingen benoemd voor het heffen van € 567 miljoen aan belasting. Duidelijk is wel dat ook de betrokken partijen bij de plastictafel de voorgenomen heffing van het kabinet onverstandig vinden.

Oproep AVU-gemeenten en bestuurders

Veel partijen hebben al gereageerd richting het Kabinet, de NVRD heeft namens de aangesloten leden deelgenomen aan de plastictafel. Dit lijkt echter nog niet voldoende te zijn, althans er wordt nog niet echt gehoor gevonden voor de heersende zorgen. De AVU adviseert daarom de gemeenten om de extra heffingen en de nadelige effecten ervan bij de VNG onder de aandacht te brengen. Ook zouden bestuurders gebruik kunnen maken van hun politieke connecties om de Tweede Kamer in stelling te brengen tegen de kabinetsplannen.

Onderbelicht blijft in de berichtgeving het voornemen van de FNV indien de heffingen doorgaan rond Prinsjesdag een week stakingen te zullen organiseren bij afvalverwerkers en afvaloverslaglocaties. Dit zou er zomaar toe kunnen leiden dat er in tegenstelling tot bij de eerdere stakingen begin juni van dit jaar die ‘maar’ 3 dagen duurden, nu wel afval op straat komt te staan. Ongeacht welke mening men is toegedaan over de legitimiteit van deze stakingen is dit een ongewenst scenario.

Frans van Dijk,
directeur.

¹ <https://www.nvrd.nl/wp-content/uploads/2025/07/Eindrapportage-Plastictafel-1-juli-2025-1.pdf>

Bijlage 1: Financiële gevolgen per huishouden

